

Motion till riksdagen 2020/21:474

av **Anders Åkesson m.fl. (C)**

Marksnål teknik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för intrång på mark för ianspråktagande till ledningsutbyggnad, master, vägar, järnvägar och annan samhällsinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Av ett antal olika skäl uppstår intressekonflikter mellan den enskilde markägarens vilja och samhällets önskemål att kunna utnyttja mark för annat ändamål. Två traditionella områden är vägar och järnvägar. Idag handlar det lika ofta om ledningsdragningar av olika slag, transformatorstationer m.m. Även master har efter hand alltmer utökad kraven på intrång på enskild mark. Två exempel som på senare tid har medfört infekterade diskussioner mellan markägare och exploatörer är anläggningar för nya stomnät för elöverföring. Detta är en typ av anläggningar som tar väldigt mycket mark i anspråk under mycket lång tid.

Inte sällan innebär nya ledningsdragningar att redan tidigare hårt exploaterade områden, där markägare har fått sina möjligheter att utnyttja sin mark, blir ytterligare kringskurna. Den ackumulerade effekten av ytterligare ett intrång blir netto större än de enskilda intrången räknade vart för sig. I ett modernt samhälle kommer man från tid till annan till situationer då man behöver utnyttja mark för samhällets infrastrukturändamål. Därmed är både insikten och samsynen i samhället stor. Samtidigt är kraven på avkastning av marken för odlingsändamål växande vad gäller mark avsedd både för jordbruk och för skogsbruk. Vi vet också att markens koldioxidsänkande förmåga, den ”kolsänka” som växande skogsmark utgör, kraftigt reduceras vid till exempel exploatering för ledningsgator. Skogsbruk som näring är därtill en av landets viktigaste industribaser med ett väldigt högt exportnettovärde. Självklart blir det då över tiden välståndspåverkande om betydande mängder skogsmark omvandlas till impediment till exempel på grund av ledningsgator.

Enligt vårt synsätt är det därför rimligt att människor som i egenskap av markägare berörs ges en ersättning för markintrång som täcker inte enbart ett dagsaktuellt saluvärde för det som växer på marken, utan även en ersättning för den avstådda framtida avkastning som uppstår så länge marken ifråga tas i anspråk för ledningsdragning. Ett sådant synsätt och system avseende ersättning för markintrånget skulle ge ledningsexploatören ett betydligt starkare ekonomiskt incitament att välja en modern och marksånal teknik istället för den traditionella och idag mycket markslösande teknik som nyttjas vid elstomnäsbyggnade i vårt land.

Det är också viktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv att exploateringskalkyler görs mellan olika alternativ där prissättningen fullt ut täcker den totala samhällsekonomiska kostnaden för att mark tas i anspråk för t.ex. ledningsbyggnade och där marken mer eller mindre görs omöjlig för annan användning.

Grundtanken är att med en relevant ersättning får markägaren sin rättmätiga ersättning och exploatören av marken får rätt ingångsvärden i sina kalkyler på samhällskostnaden för det aktuella intrånget.

Vår övertygelse är stark i att detta totalt sett skulle leda till ett ökat val av en långt mera marksånal teknik än vad som sker t.ex. av Svenska kraftnät vid byggnade av stora överföringsledningar.

Anders Åkesson (C)

Peter Helander (C)

Mikael Larsson (C)